KONGELIG NORSK BÅTFORBUND (KNBF)

BÅTLIVSUNDERSØKELSEN FRITIDSBÅTLIVET I NORGE 2018

- Omfang og deltagelse
- Bruk, kostnader og verdiskapning
- Sjøsikkerhet, lover og regler
- Miljø og klima

telenor | kystradio
safety at sea

KYSTVERKET

Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

K·N·B·F

Forsidefoto: Frank Haughom, fotokonkurransen for fritidsbåtfolk, Sjøfartdirektoratet

Foto: iStockphoto

FORMÅL

Denne faktafolderen er et sammendrag av Båtlivsundersøkelsen 2018, inkludert endringer fra forrige undersøkelse i 2012. Formålet er å fremskaffe fakta om fritidsbåtlivet i Norge.

BÅT - NORGE

NORGE ER ET STORT BÅTLAND

Norge har en kyst som i geografisk utstrekning er sammenlignbar med hele fastlands-Europa. Det gjør at det nødvendigvis må bli store forskjeller på båtliv på Vestlandet, Nord-Norge og på Østlandet. For å undersøke forskjellene, samt de samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser ved bruk av fritidsbåt, har Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) i samarbeid med andre, tatt initiativet til en by stor undersøkelse av båtlivet. Nå har vi fått tall på bordet om norsk båtliv 2018.

BRA GEOGRAFI FOR BÅTLIV

Norge har en lang kyst og unik skjærgård. I følge Statens Kartverk sine siste opptellinger (per 2011) er størrelsene som følger:

- 279 kommuner i Norge har kystlinje
- Kystlinje for fastland(med fjorder og bukter) er 28 953 km
- Kystlinje for øyer er 71 963 km

- Total kystlinje er 100 915 km, som betyr 20 meter strandsone per innbygger
- Vi har 239 057 øyer(definisjon er minst 10 kvadratmeter land) og 81 192 skjær

Med denne geografien er det ikke vanskelig å tenke seg at et omfattende fritidsbåtlivet betyr mye for befolkningen, for regioner og for forretningslivet. Dette dokumenters i denne store norske båtundersøkelsen.

BÅT-NORGE I VERDEN

Nordmenn har svært lange tradisjoner på bruk av båt. Fritidsbåt er derimot historisk sett et relativt nytt fenomèn, men bruken av fritidsbåten er ganske lik. Det drives fremdeles med fiske og fangst, og fritidsbåten brukes fremdeles til transport. Det har vært hevdet fra flere hold at Norge har en av verdens største fritidsbåt-flåter i forhold til befolkning.

ANTALL FRIDIDSBÅTER

HVOR MANGE FRITIDSBÅTER FINS DET?

Denne store Båtlivsundersøkelsen 2018 viser at det finnes en eller flere fritidsbåter i mer enn 30 % av norske hjem der det bor personer i alderen 18-74 år. Resultatene viser en økning på 6 prosentpoeng fra forrige måling i 2012. Båtlivet omfatter med andre store deler av den norske befolkningen. Båttettheten er størst i Nord-Norge og Sør- og Vestlandet der flere en hver tredje husstand har båt

og lavest i hovedstadsregionen der nesten en av fire kan skilte med båt. Samlet sett er det med det nesten 700 000 norske husstander som eier fritidsbåt!

Totalt finnes det mer enn 900 000 fritidsbåter i Norge fordelt på disse husstandene. Det er en økning på ca. 150 000 båter fra forrige måling. Den klart mest vanlige båttypen er motorbåt uten overnattingsmulighet og antallet her har økt siden sist og utgjør nå mer enn 400 000 båter. Det er også verd å nevne at antall kano/kajakker har mer en doblet seg på 6 år og utgjør nå ca. 170 000.

BÅTTYPE	ANTALL 2012	ANTALL 2018
Kano, kajakk	80 000	170 000
Jolle, robåt uten motor	152 000	165 000
Vannscooter		10 000
Motorbåt uten overnattingsmulighet	291 000	402 000
Motorbåt med overnattingsmulighet	176 000	161 000
Seilbåt uten overnattingsmulighet	17 000	13 000
Seilbåt med overnattingsmulighet	35 000	27 000
SUM	**750 100**	**948 000**

Foto: Eline Bjørmark

BYGGEMATERIALE
Plast eller glassfiber er det vanligste materialet i båtparken, blant hovedbåtene er det hele 81 % som er bygget i slikt materiale, mens 9 % av båtene er bygget i tre, og 6 % av båtene er i aluminium.

MOTORISERING
Mer enn halvparten av hovedbåtene har utenbords motor, mens drøyt 1 av 4 har innenbords motor. 1 av 4 har motor som yter 100 hk eller mer, og 1 av 5 har en maks hastighet på 30 knop eller mer.

BÅTENES VERDI

Verdien på husstandens hovedbåt varierer sterkt med type båt. Tabellen under viser fordeling av anslått verdi ved sesongstart 2012 og 2018 per båttype.

BÅTTYPE	ANTALL 2012	ANTALL 2018
Kano, kajakk	6 800	10 000
Jolle, robåt uten motor	8 100	8 300
Motorbåt uten overnattingsmulighet	89 000	79 000
Motorbåt med overnattingsmulighet	250 000	302 000
Seilbåt uten overnattingsmulighet	49 000	37 000
Seilbåt med overnattingsmulighet	368 000	399 000

HVEM DELTAR I BÅTLIVET?

2,27 (1,75) millioner nordmenn har vært på sjøen i en fritidsbåt i løpet av 2018, de aller fleste på mer enn en tur. Båtlivet favner dermed mennesker i alle aldre og i alle lag av samfunnet. (Tall i parantes = 2012)

HVORDAN BRUKES BÅTENE?

Av landets samlede fritidsbåtpark ble 83 % (86 %) av båtene benyttet i løpet av sesongen 2017. Disse båtene ble benyttet i gjennomsnitt 28 (34) dager hver. Dette gir i alt 16 (15) millioner brukstilfeller i løpet av året! Ikke unaturlig er det juli med fellesferie og sommertemperatur som representerer høysesongen. I alt 30 % (31 %) av brukstilfellene eller 4,8 (4,3) millioner båtturer fant sted denne måneden. Juni og august står for noe over 20 % av brukstilfellene hver.

Dags- og ettermiddagsturer er aller vanligste bruksform, og 7 av 10 (3 av 4) oppgir at det er dette de vanligvis benytter fritidsbåten til. Nesten 2 av 3 oppgir dessuten at båten benyttes til fisketurer. Også helgeturer med overnatting er relativt vanlig, da 1 av 6 (1 av 5) oppgir slik bruk. 1 av 10 (2 av 10) benytter båten til ferieturer.

Det finnes i alt om lag 190 000 (210 000) båter med overnattingsmuligheter i Norge. Båter med overnattings-muligheter representerer mer enn 1,6 millioner overnattinger. Hver av båtene med slik mulighet ble benyttet til 9 (7) overnattinger i gjennomsnitt. Av disse var det 36 % (40 %) som overnattet i gjestehavn, og 35 % (30 %) i naturhavn.

5 % (6 %) oppgir at de har vært utenlands med sin fritidsbåt i løpet av 2017. 3 av 4 blant disse oppgir Sverige som reisemålet og 1 av 6 oppgir Danmark.

Båtlivet er sterkt forbundet med mange positive assosiasjoner. Naturopplevelse og friluftsliv er sterke drivkrefter sammen med frihetsfølelse og sosialt samvær på sjøen. Fred og ro er også viktig for svært mange. Disse forholdene ble identifisert som 'viktig' av 70 % eller mer av de spurte.

BRUKSOMRÅDER FOR NORSKE FRITIDSBÅTER

	TOTALT 2012	TOTALT 2018
Dag-/ettermiddagssturer	75%	70%
Fisketurer	64%	63%
Helgeturer med overnatting	19%	17%
Transport til hytte, restaurantbesøk, butikker	12%	16%
Vannsport	9%	12%
Ferieturer	17%	3%
Annet	4%	3%
Dykkerturer	3%	3%
Utleie	1%	1%

BÅTTURISME

Med båtturisme tenker man som oftest på å reise til et annet land, men man kan også være turist i eget land, særlig med så lang kystlinje som Norge. Etter hvert som båtene blir større og mer komfortable, er lengre turer innen rekkevidde. Tilreisende båtturister fra utlandet er det ikke mange av, men antallet øker for hvert år. Særlig båtturister fra Skandinaviske land og Tyskland er godt synlige på kysten. Hva disse turistene betyr for Norge vet vi lite om foreløpig. Vi vet imitlertid at innelands båtturisme er av stor betydning for de kystkommuner dette gjelder. Båtturisme har et stort potensiale langs kysten, men da må en videreføre gode lokale utviklingsprosesser hvor attraktive ferietilbud settes i fokus. I et miljøperspektiv er båtturisme svært interessant sammenliknet med lange og miljøforurensende flyturer til syden. Gode, rimelige og attraktive gjestehavner tiltrekker seg båtturister fra fjern og nær. Dette bør kystkommuner utnytte til det fulle.

Foto: iStockphoto

BÅTLIV FOR MILLIARDER

Båteierne selv oppgir (som gjennomsnitt) at de har hatt utgifter i størrelsesorden ca. 12 000 kroner i løpet av 2018. De største postene er kostnadene til drivstoff, og vedlikehold/service. De øvrige kostnadene er båtplass, forsikring, mat, drikke og bevertning i forbindelse med ferie og turer, samt oppgradering, utstyr og bekledning. Den minste posten er kurs/kompetanseheving. Samlet representerer dette en sesongomsetning på drøyt 7 milliarder kroner.

Foto: iStockphoto

(BELØP I TUSEN)	2012	2018
Drivstoff	1 323	1 522
Båtplass inkludert eventuelt vinteropplag	1 102	1 125
Vedlikehold/service	1 059	1 355
Forsikring	940	954
Til mat/drikke/underholdning/shopping i forbindelse med båtturer og båtferie	937	1125
Oppgradering/utstyr/bekledning	624	823
Kurs / kompetanseheving		142
Annet	267	
Sum forbruk	6252	7047

Antall dager på tur	15 mill.	16 mill.
Forbruk per dag i bruk, kr	418	441
Bruks dager i sesongen	34	28
Sesong kostnader, kr:	14 228	12 358

BÅTLIVSORGANISASJONER

Det er 2 store landsdekkende paraplyorganisasjoner for båtliv i Norge. Disse har til sammen 470 medlemsforeninger med til sammen 70.000 medlemmer. Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) med sine 45.000 medlemmer er størst, mens Norges Seilforbund (NSF) har 25.000 medlemmer. KNBF er en frivillig interesseorganisasjon for eiere og brukere av fritidsbåt, mens NSF er tilsluttet Norges Idrettsforbund, der noen få driver toppidett, andre deltar i regattavirksomhet, mens det store flertallet driver turseiling.

Blant personer i husstander med båt oppgir nesten 1 av 4 at noen i husstanden er medlem i en båt/seilforening.

BÅTLIV OG MILJØ

Ca 1 av 10 båteiere rapporterer at en opplevd at vannmiljøet har blitt mer forurenset i løpet av den tiden de har hatt båt, og noen færre mener det motsatte, altså at vannkvaliteten har bedret seg. Det store flertallet 7 av 10 har ikke merket noen forskjell.

Mulighet for å tømme toalettavfall kan være en utfordring, mer enn 4 av 10 båteiere svarer at denne situasjonen ikke er tilfredsstillende. 15 % opplever dette behovet som godt ivaretatt.

Foto: iStockphoto

Foto: iStockphoto

BÅTLIV = MARITIMT FRILUFTSLIV

Å være ut i fritidsbåt har for mange nordmenn en betydelig verdi for deres livskvalitet. Båtliv assosieres med verdier som:

- Frihet
- Naturopplevelser
- Rekreasjon
- Folkehelse
- Fysisk aktivitet

Maritimt friluftsliv har andre nyanser og kvaliteter enn landbasert friluftsliv. Viktige aktiviteter er for eksempel fisking, dykking, snorkling, padling og badeliv.

BÅTLIV OG SIKKERHET

Det omkommer omlag 30 personer i ulykker relatert til fritidsbåtliv hvert år. Det arbeides aktivt med holdningsskapende tiltak blant alle aktører som er engasjert i maritim fritid og fritidsbåter.

I arbeidet med å redusere antallet alvorlige ulykker peker båteierne selv på mer synlig politi som det viktigste forebyggende tiltaket. I tillegg er skjerpede straffereaksjoner ved brudd på lover og regler samt informasjons- og holdningskampanjer viktige tiltak. Lover og regler, er i seg selv både strenge og tydelige nok slik båteierne ser det, det er med andre ord håndhevelsen av dem som er hovedproblemet.

TYPE MARITIM KOMPETANSE	TOTALT 2012	TOTALT 2018
Båtførerprøven	36%	32%
Fritidsbåtskippersertifikat eller tilsvarende (tidligere kystskippereksamen)	5%	5%
Annen formell kompetanse	9%	8%
VHF sertifikat	12%	11%
Ingen formell kompetanse	50%	57%
Ubesvart/vet ikke	5%	3%
	100%	100%

Foto: iStockphoto

Blant de som er ansvarlig for båten i husstanden så er 78 % er enig i at det bør innføres påbud om dødmannsknapp for hurtiggående båter. 75 % er enig i at det bør bli bedre merking av grunner, skjær og leder. 70 % er enig i at man bør ha eget hurtigbåtsertifikat for å føre spesielt hurtige båter og 65 % er enig i at det bør innføres farsbegrensinger etter mørkets frembrudd. I sum er det i 2018 registrert noe sterke ønsker om strengere reguleringer enn i 2012.

Som i 2012 så sier 9 av 10 bestemt at det finnes flyteutstyr til alle om bord og 2 av 3 sier at alle om bord alltid bruker godkjent flyteplagg. Det et en betydelig økning siden 2012 da kun halvparten svarte at flyteplagg alltid var i bruk.

FORSIKRING

Rundt seks av ti båter er forsikret, av disse har halvparten båtforsikring med full kasko. Ytterligere 16 % har også egen båtforsikring med delkasko eller ansvar. 12 % oppgir at båten forsikret gjennom innboforsikring.

SJØREDNINGSTJENESTEN

Justisdepartementet har ansvaret for redningstjenesten til sjøs i Norge. Redningstjenesten er organisert med to Hovedredningssentraler, en i Stavanger og en i Bodø. Disse to sentralene bruker de ressursene som er tilgjengelige for å berge liv på sjøen. En av de viktigste ressursene man har til rådighet er Redningsselskapets redningsskøyter. Redningsselskapet (RS) er en frivillig,

humanitær organisasjon med 48 redningsskøyter stasjonert rundt kysten med døgnkontinuerlig beredskap. Staten kjøper denne livreddede beredskap av RS. For å skaffe penger til denne beredskapen, utfører RS også kommersielle maritime tjenester. RS driver også sjøvettundervisning for barn og båtkurs for voksne.

CE-MERKING

EU har bestemt at alle produkter som kan være farlig for personer eller miljø, skal produseres etter minimumskrav til sikkerhet. For å vise at produktet er produsert og tilfredsstiller EUs krav til sikkerhet, skal produktet merkes med bokstavene CE. Fritidsbåt er et produkt som skal CE-merkes. CE-merking av fritidsbåter er påbudt fra 6. juni 1998. Alle båter som er satt på markedet etter denne datoen er CE-merket. CE-merket er ikke et kvalitetsstempel, bare en indikasjon på at båten er produsert i henhold til EUs regelverk for produksjon og omsetning av fritidsfartøy, Fritidsbåtdirektivet.

OPPDAG BÅTLIVET

For at nordmenn skal kunne komme seg på sjøen er man avhengig av tre ting; en båt, en båtplass og en parkeringsplass som kan benyttes til opplag om vinteren. Utbygging av marinaer og gjestehavner er tiltak som kan øke aktiviteten på sjøen blant nordmenn. Utbygging av fritids-

Foto: iStockphoto

Foto: iStockphoto

båthavner går dessverre ikke i takt med antallet båter, og det har i en periode vært et godt marked for helkommersielle båthavner. Grunnen til at det er vanskelig å etablere båthavner er at strandsonen er fredet. Dette gjør etablering og utvidelse av gode havner for fritidsbåt nesten umulig. KNBF og NORBOAT jobber aktivt med politikere og besluttende organer for å drive igjennom etablering og utvidelse av gode havner. Først når båtplasser er tilgjengelige til en fornuftig pris, vil man få yttligere fart på båtlivet i Norge.

MORGENDAGENS BÅTLIV

At kyst- og sjøliv virker tiltrekkende på mange nordmenn hersker det liten tvil om. Mer enn halvparten av husholdningene i Norge oppgir at de trolig kommer til å feriere langs kysten i løpet av de neste to årene. 2 av 10 vil leie en hytte ved kysten og 12 % sier de trolig vil kjøpe ny båt i løpet av de neste fem årene.

NYE TIDER

Kunnskap om det vi driver med er svært viktig. KNBF og samarbeidspartnere har utført denne undersøkelsen med hjelp fra staten, organisasjoner og næringsliv. Vi håper at den skal kunne gjentas med jevne mellomrom for å skaffe oss de svarene vi trenger for å stake ut kursen for et bedre fritidsbåtliv i fremtiden.

BÅTLIVSUNDERSØKELSEN 2018
– FRITIDSBÅTLIVET I NORGE

KONGELIG NORSK BÅTFORBUND (KNBF) I SAMARBEID MED:

KONGELIG NORSK BÅTFORBUND
Vågebyveien 23, 0569 Oslo
www.knbf.no